

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6To/5/2013
Identifikačné číslo spisu:	9013899217
Dátum vydania rozhodnutia:	06.03.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Hatala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:9013899217.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Hatalu a sudcov JUDr. Daniela Hudáka a JUDr. Gabriely Šimonovej na verejnom zasadnutí konanom 6. marca 2014 v Bratislave, v trestnej veci obžalovaného O. M. pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. (zák. č. 140/1961 Zb. účinného do 1. januára 2006), o odvolaní krajského prokurátora v Košiciach proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 2T 7/2004, z 19. decembra 2012 takto

rozhodol:

Podľa § 256 Tr. por. (zákon č. 141/1961 Zb. účinného do 1. januára 2006) sa odvolanie krajského prokurátora z a m i e t a.

Odôvodnenie

Krajský súd v Košiciach na hlavnom pojednávaní konanom 19. decembra 2012 rozhodol tak, že podľa § 226 písm. b/ Tr. por. (zákon č. 141/1961 Zb. účinného do 1. januára 2006) obžalovaného O. M. oslobodil spod skutkov 1/, 2/, ktorých sa mal dopustiť tak, že

1/ dňa 27. decembra 1996 ako konateľ spoločnosti Z., s.r.o. M. v úmysle vylákať finančné prostriedky predložil prostredníctvom Ing. A. I. v pobočke Istrobanky, a.s. v Košiciach, na ul. Mlynskej č. 16 žiadosť o poskytnutie úveru za účelom úhrady dodávky čierneho energetického uhlia pre tuzemských odberateľov, následne dňa 31. januára 1997 uzatvoril s touto pobočkou Istrobanky, a. s. úverovú zmluvu č. XXXXX-XXXXXX/XXXX, predmetom ktorej bolo poskytnutie kontokorentného úveru vo výške 20 000 000 Sk, t.j. 663 878,37 eur na prefinancovanie pohľadávok voči Slovenským elektrárňam, a. s. C., ktorý sa mohol čerpať až pod predložení originálov faktúr vystavených spoločnosťou Z., s.r.o. M. pre Slovenské elektrárne, a. s. C., za uskutočnené dodávky čierneho energetického uhlia, pričom poskytnuté úverové finančné prostriedky vo výške 1 700 000 Sk, t.j. 56 429,66 eur čerpal ešte dňa 2. mája 1997 bez predloženia faktúry a finančné úverové prostriedky vo výške 19 000 000 Sk, t.j. 630 684,45 eur čerpal dňa 6. mája 1997 na základe fiktívnej faktúry č. XXX/XX/XX zo dňa 5. mája 1997, dodávky uhlia pre Slovenské elektrárne, a. s. C. v zmysle kúpnej zmluvy č. XXX/X-X/XXXX zo dňa 18. decembra 1996 nezrealizoval a vedomý si toho, že úver nebude môcť vrátiť, použil ho na splatenie iných svojich záväzkov.

2/ v presne nezistený deň mesiaca február roku 1997 ako konateľ spoločnosti Z., s.r.o. M. v úmysle vylákať finančné prostriedky predložil prostredníctvom Ing. A. I. v pobočke Istrobanky, a.s. v Košiciach, na ul. Mlynskej č. 16, žiadosť o poskytnutie úveru za účelom úhrady dodávky čierneho energetického uhlia pre spoločnosť J., následne dňa 26. marca 1997 uzatvoril s Istrobankou, a.s. v jej sídle v Bratislave, na ul. Laurinskej č. 1, úverovú zmluvu č. XXXXX-XXXXXX/XXXX, predmetom ktorej bolo poskytnutie kontokorentného úveru vo výške 30 000 000 Sk, t.j. 995 817,56 eur na prefinancovanie pohľadávok voči spoločnosti J., ktorý sa mohol čerpať až po predložení originálov faktúr vystavených spoločnosťou Z., s.r.o. M. pre spoločnosť J. za uskutočnené dodávky čierneho energetického uhlia, pričom poskytnuté úverové finančné prostriedky vo výške 28 431 153 Sk, t.j. 943 741,38 eur čerpal v dňoch 4. apríl 1997, 7. apríl 1997 a 8. apríl 1997 na základe fiktívnych faktúr č. XXX/XX a XXX/XX zo dňa 1. apríla 1997, dodávky uhlia pre spoločnosť J. v zmysle kúpnej zmluvy č. J. zo dňa 5. decembra 1996 nezrealizoval a vedomý si toho, že úver nebude môcť vrátiť použil ho na splatenie iných svojich záväzkov,

čím Istrobanke, a.s. Bratislava spôsobil celkovú škodu vo výške 49 131 153 Sk, t.j. 1 630 855,50 eur,

ktoré boli právne kvalifikované ako trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 Tr. zák. účinného v čase spáchania činu,

lebo tieto skutky nie sú trestným činom.

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal riadne, v zákonom stanovenej lehote odvolanie krajský prokurátor v Košiciach. V písomných dôvodoch odvolania uviedol, že Krajský súd v Košiciach oslobodenie obžalovaného O. M. spod obžaloby odôvodnil nepreukázaním subjektívnej i objektívnej stránky trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 Tr. zákona, účinného v čase spáchania skutku, argumentujúc výpoveďami samotného obžalovaného, svedkov, najmä Ing. O. D., W. P., Ing. A. A. a E. J. a listinnými dôkazmi.

V ďalšej časti odvolania krajský prokurátor poukazuje na odôvodnenie rozsudku.

Krajský súd teda akceptoval obranu obžalovaného, že úverové prostriedky od Istrobanky, a. s. Bratislava, pobočka Košice mali byť poukázané jeho obchodným partnerom na Ukrajinu a v Rusku, ktorí vyžadovali platby vopred, ale uhlie nedodali. Išlo o neštandardné obchodné vzťahy, ktoré si vyžadovali aj neštandardné postupy zo strany objednávateľov, vrátane spolupráce s R. J., ktorá trvala od roku 1996, nebola ideálna, ale na hrane zákona, pričom túto zo strachu o zdravie svojej rodiny nenahlásil polícia.

Podľa krajského súdu je potrebné faktúry, predkladané obžalovaným za účelom čerpania úveru, považovať za „zálohové“ a rozpor medzi účelom, na ktorý obžalovaný vyžiadal poskytnutie finančných prostriedkov a účelom formálne deklarovaným, je potrebné vykladať so skutočnou vôľou účastníkov týchto zmlúv, ako i realnosťou dohodnutého plnenia.

Podozrenie, že obžalovaný peniaze z poskytnutých úverov použil na financovanie stavby hotela I. v I., označil krajský súd za hypotetické.

Čerpanie úverov obžalovaným bolo viazané na predkladanie originálov faktúr, vystavených spoločnosťou Z., s. r. o. pre C. a J. za uskutočnené dodávky uhlia.

V ďalšej časti odôvodnenia prokurátor vytýka prvostupňovému súdu pochybenia pri hodnotení dôkazov a poukazuje na dôkazy, ktoré podľa neho usvedčujú obžalovaného zo spáchanej trestnej činnosti.

Obžalovaný O. M. priznal, že pod nátlakom svojho spolupracovníka R. J. a neznámych rusky hovoriacich mužov Z. a K. vystavoval fiktívne faktúry za dodávky uhlia, ktoré neboli zrealizované, za účelom čerpania finančných prostriedkov z Istrobanky, a. s. Bratislava, pobočka Košice.

Dokazovaním bolo zistené, že pri tejto činnosti obžalovaný využil svoje kontakty v Istrobanke, a. s. v osobe svedka Ing. A. I., ktorý ako jej bývalý pracovník spracovával žiadosti o poskytnutie úverov a zúčastňoval sa na jednaní s pracovníkmi banky a kontakty v Slovenských Elektrárňach, C. v osobe ich riaditeľa Ing. O. D., ktorý mu vychádzal v jeho žiadostiach ústretovo, pričom k uvedeniu Istrobanky, a. s. do omylu obvinenému výrazne prispeli aj ďalší pracovníci C. Ing. A. Z. a W. F., ktorá faktúry predložené obžalovaným podpísala, opatrla pečiatkou Elektrárni, ale tieto v rozpore s pracovným poriadkom nezaevidovala.

Obžalovaný nátlak zo strany R. J. a jemu blízkych osôb nikdy neoznámil polícii Slovenskej republiky a neurobil žiadne iné opatrenia.

Ako svedka nebolo možné vyslúchnuť na hlavnom pojednávaní R. J., keďže tento podľa výpovede jeho manželky E. J. z 31. januára 2012 zomrel ešte 30. novembra 2000.

Na základe výpovede svedkyne JUDr. B. S. na hlavnom pojednávaní 29. novembra 2011, ktorá uviedla, že finančné prostriedky z druhého úveru mohli byť použité na dokončenie hotela obžalovaného v I., krajský súd vyžiadal kolaudačné rozhodnutie na tento hotel, ale v odôvodnení rozsudku na str. 16, predposledný odsek tejto výpovedi venoval len jednu vetu, s tým, že ide o hypotetickú rovinu.

Z predložených listinných dôkazov vyplýva, že na stavbu hotela v I. bolo spoločnosti A., vydané stavebné povolenie 03. augusta 1994 a 26. februára 1996, pričom kolaudačné rozhodnutie bolo vydané 01. októbra 1997.

A práve v období od vydania stavebného povolenia po kolaudáciu hotela došlo zo strany obžalovaného k podvodnému vytlákaniu finančných prostriedkov z Istrobanky, a. s. Bratislava, pobočka Košice.

Pri hodnotení osoby obžalovaného na str. 11 odôvodnenia rozsudku krajský súd zvýraznil, že obžalovaný O. M. sa správa slušne a nebol riešený v priestupkovom konaní. Z odpisu registra trestov súd zistil, že pred Okresným súdom Svidník pod sp. zn. 1T 50/10, bol rozhodnutím z 22. októbra 2010 s právoplatnosťou 26. októbra 2010 schválený zmier a inak trestaný nebol.

Krajský súd teda osobu obžalovaného vyhodnotil kladne a neprihliadol k tej časti záverečnej reči prokurátora, v ktorej bolo poukázané na skutočnosť, že obžalovaný O. M. sa v rokoch 2006-2007 opätovne dopustil trestnej činnosti tým, že ako člen organizovanej skupiny za pomoci fiktívnych faktúr neoprávnene uplatňoval nadmerné odpočty dane z pridanej hodnoty, za čo mu bolo 21. decembra 2007 vznesené obvinenie za zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 2 písm. a/, ods. 4 Tr. zákona, ktoré trestné stíhanie bolo uznesením vyšetrovateľa Prezídia PZ, Úradu boja proti organizovanej kriminalite Banská Bystrica, sp. zn. PPZ-282/BOK-ST-2010 zo 07. februára 2011 (teda v čase konania hlavných pojednávaní) podľa § 228 ods. 3 Tr. poriadku prerušené, lebo obvinený sa významnou mierou podieľal na objasňovaní zločinu spáchaného organizovanou skupinou a na usvedčení páchateľov tohto trestného činu. Aj v tejto veci vykonáva prokurátorský dozor prokurátor Krajskej prokuratúry Košice pod sp. zn. 1 Kv 44/10.

Je neprijateľné, že krajský súd vyhodnotil faktúry, predkladané obžalovaným banke ako tzv. „zálohové“ s odôvodnením, že obžalovaný iba takéto faktúry mohol reálne predkladať banke a nie faktúry za zrealizované dodávky uhlia, keďže nemohol nakúpiť uhlie na Ukrajine, resp. v Rusku, ak by nebol mal peniaze, pričom peniaze z úveru by dostal až vtedy, ak by bol uhlie zakúpil.

Hodnotenie skutkového stavu týmto spôsobom jednostranne v prospech obžalovaného je v rozpore s podmienkami úverových zmlúv, pričom krajský súd nezohľadnil, že obžalovaný mal možnosť pri zmene platieb pre dodávateľov uhlia z Ukrajiny, resp. Ruska v týchto obchodoch nepokračovať a venovať sa iným obchodným aktivitám, na ktoré som vyššie aj poukázal.

Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 258 ods. 1 písm. b/ Tr. por. zrušil rozsudok

Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 2T 7/2004, z 19. decembra 2012 a podľa § 259 ods. 1 Tr. por. vec vrátil krajskému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu prejednal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal podľa § 254 ods. 1 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané a zistil, že rozhodnutie prvostupňového súdu je správne a v súlade so zákonom.

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že konaním obžalovaného nebola naplnená objektívna stránka trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., pretože chýbal úmysel obžalovaného uviesť do omylu poškodeného ohľadom účelu úveru podmienok poskytnutia úveru a podmienok jeho čerpania.

Obžalovaný totiž vo svojej žiadosti o poskytnutie úveru jednoznačne deklaroval, že úver potrebuje na predplatu pre dodávateľov uhlia zo S.. Je logické, že obžalovaný nemohol nakúpiť uhlie na Ukrajine, resp. v Rusku, ak by nebol mal peniaze, pričom peniaze z úveru by bol dostal až vtedy, ak by bol uhlie zakúpil. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že faktúry, ktoré obžaloba považovala za fiktívne, boli faktúry tzv. „zálohové“.

Je potrebné uviesť, že rozpor medzi účelom, na ktorý obžalovaný žiadal poskytnutie finančných prostriedkov a účelom formálne deklarovaným II. predmetných úverových zmlúv je potrebné vykladať v súlade so skutočnou vôľou účastníkov týchto zmlúv, ako i realitou dohodnutého plnenia.

To, že faktúry boli zálohové potvrdili aj pracovníci Slovenských elektrární, a.s. K.. Obžalovaný preto mohol banke predkladať iba faktúry zálohové a nie faktúry za zrealizované dodávky uhlia.

Skutok bol spáchaný na konci roku 1996 a v prvej polovici r. 1997, kedy dochádzalo k úhradám z účtov a v prospech prvého úveru aj k platbám. Úver bol poskytnutý ako kontokorentný. Už pri poskytnutí takéhoto úveru banka išla do rizika. Dá sa povedať, že súbežne, resp. v krátkej dobe za sebou poskytla firme Z., s.r.o. 2 úvery.

Uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesenia obvinenia je z 12. februára 2001.

Obžaloba bola podaná 31. mája 2004.

Banka pri poskytnutí úveru mala nedostatočné záruky a aj tie, ktoré mala, nerealizovala. Snažila sa to riešiť dodatkami, čo ale nebolo zrealizované, pretože do zálohy bola daná nehnuteľnosť, v ktorej bol obžalovaný vlastníkom v 1/2 -ci.

Obžalovaný bol dobrým klientom banky. S bankou spolupracoval. Nachádzajú sa v spise rôzne záznamy z rokovania v banke. Do r. 1996 boli zrealizované rôzne obchody jeho firmy s uhlím a na základe týchto skutočností boli aj poskytnuté úvery. Obžalovaný aj neskôr sa snažil riešiť zabezpečenie úverov rôznymi spôsobmi, preberaním záväzkov, pristúpením k dlhu na novovzniknuté firmy. Až keď sa nepodarilo zabezpečiť splácanie úverov banke, začala riešiť vec v trestnoprávnej rovine. Prokurátor v priebehu vyšetrovania 2x po podaní návrhu na podanie obžaloby vec vrátil vyšetrovateľovi na doplnenie dokazovania. Orgány činné v trestnom konaní nemôžu nahrádzať chyby, ktoré urobili banky pri poskytovaní úveru a neslúžia na to, aby zabezpečovali trestnoprávnou cestou splácanie úveru.

Pri trestnom čine podvodu je potrebné preukázať páchatelovi prvotný úmysel uviesť niekoho do omylu, takého v danom prípade, že už pri žiadosti o poskytnutie úveru a vybavovaní úveru páchatel mal úmysel úver nesplácať alebo použiť ho na iný účel.

Ako už bolo povedané, prvotný úmysel konania obžalovaného v horenaznačenom smere nebol preukázaný. Že obchodovala jeho firma s uhlím od r. 1990 do r. 1996 je preukázané, situácia s

obchodom s uhlím sa zhoršovala, bol ho nedostatok, boli nestabilné ceny, to všetko bolo dôvodom toho, že túto situáciu chcel riešiť formou zabezpečenia finančných prostriedkov. O tom, že obžalovaný s uhlím obchodoval, svedčia rôzne faktúry za dodávku uhlia, výpisy z účtov nachádzajúcich sa v spise. Z výpovede D., zo zápisníc o rokovaní o dodávke uhlia so Slovenskými elektrárnami, a.s., K., je preukázané, že aj v r. 1997 spoločnosť Slovenské elektrárne uhlie dodávala, aj keď nie v zazmluvnených objemoch.

Že obžalovaný finančné prostriedky z úverov použil aj na iné platby je evidentné a nie je potrebné sa zaoberať tým, čo uvádza prokurátor v závere odvolania, že mohli byť použité aj na stavbu hotela I., A.. Ved' aj v súvislosti s poskytnutým úverom pre firmu A. bolo začaté trestné stíhanie a vznesené obvinenie obžalovanému O. M.. Keď by boli pravdivé tvrdenia prokurátora, dôkazy by sa mali nachádzať v spise. Ale dôkazy, o ktorých hovorí prokurátor v závere odvolania boli produkované až na hlavnom pojednávaní zo strany prokurátora, nenachádzajú sa v spise z prípravného konania a vyplývajú čiastočne z výpovede JUDr. S. a záverečnej reči prokurátora. Nie je úlohou súdu, aby v tejto fáze konania dopĺňoval dokazovanie vzhľadom aj na skutočnosť, kedy bol spáchaný skutok a s akým odstupom času, kedy bol vo veci vyhlásený rozsudok.

Záznam v registri trestov z 22. októbra 2010 nemôže ovplyvniť rozhodnutie súdu ku skutku z r. 1997. Ide o samotné trestné konanie.

Je potrebné poukázať aj na to, že banka pohľadávky postúpila za odplatu a neuplatňuje si škodu. Aj keď vyjadrenie správcu konkurznej podstaty za firmu Z., s.r.o. je iné. Najvyšší súd Slovenskej republiky nechce polemizovať so závermi prokurátora v odvolaní, kde mali byť finančné prostriedky z úveru použité, pretože suma cca 20 mil. bola použitá aj na splátky prvého úveru, v tom istom období, ako to tvrdí prokurátor, že bola použitá, resp. finančné prostriedky boli vložené do spoločnosti A.

K námietkam krajského prokurátora v tom smere, že obžalovaný vystavoval fiktívne faktúry, a že k tomuto konaniu ho donútil R. J., Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že sú to obranné tvrdenia obžalovaného, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky nebral do úvahy, pretože k spolupráci obžalovaného s J. nedošlo v období, keď sa úvery vybavovali, ale prvé kroky ich spolupráce viedli k vymáhaniu pohľadávok od ukrajinských firiem až následne malo dôjsť k ovplyvňovaniu obžalovaného J..

Zisťovanie finančných tokov, kde išli peniaze z úverov, či nešli na výstavbu hotela, po 16. rokoch od spáchania trestného činu nemá žiadny význam. Ako už bolo konštatované v odôvodnení tohto rozhodnutia v uznesení o začatí trestného stíhania z 12. februára 2001 bolo obžalovanému vznesené obvinenie aj pre skutok, súvisiaci s úverom poskytnutým na dofinancovanie výstavby hotela I.. Takže v tomto konaní by mali byť skutočnosti a dôkazy navrhované prokurátorom zisťované. Vrátiť vec súdu na doplnenie dokazovania v tomto smere je zbytočné. Najvyšší súd Slovenskej republiky dáva do pozornosti so súvisiacou dĺžkou konania v predmetnej veci aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Už z výsluchov svedkov na hlavnom pojednávaní je evidentné, že si na podrobnosti súvisiace s poskytovaním úverov a ďalšími súvisiacimi vecami nepamätali a preto ako dôkaz museli byť prečítané ich výpovede z prípravného konania. S poukazom na konštatované doplnenie dokazovania v tom smere, ako to žiada prokurátor nemá žiadny význam.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ešte raz zdôrazňuje, že inštitút Trestného zákona neslúži na to, aby nahrádzal nedôslednosť v činnosti bánk, ktoré v tom období, keď mala byť spáchaná trestná činnosť obžalovaného, poskytovali úvery, skoro každému žiadateľovi, bez toho, aby si návratnosť úveru zabezpečili inštitútmi, ktoré na to slúžia. Banky nevyužili na zabezpečenie splatnosti úveru ani tie inštitúty, ktoré mali zmluvne zabezpečené.

Rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach, ktorým oslobodil obžalovaného zo skutkov pod bodom 1/, 2/ obžaloby je správne a v súlade so zákonom, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolanie krajského prokurátora v Košiciach ako nedôvodné zamietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.